

Det danske Advokatsamfund: Sådan ser verden ud!

Den danske advokatorordning er verdens bedste!

Det mener Justitsministeriets Advokatudvalg, der lige nu arbejder med samfundets – herunder særligt udpegede interessenters - ønsker til advokaters uddannelse og baggrund, etik og øvrige grundlag for et facetteret virke som advokat. Udvalget ønsker derfor at fastholde status quo.

Advokatsamfundet har i udvalget forelagt og vundet gehør for forslag til modernisering af nuværende ordning. Moderniseringen består i skærpet tilsyn med advokater og offentliggørelse af sanktioner. Men modellen, der sikrer uddannelse, kvalitet og orden i bøgerne, er intakt.

Moderniseringen er et udslag af alles ønske om at sikre og garantere kvalitet og uafhængighed i advokatarbejdet. Netop uafhængighed, særlige pligter og ansvar er ufravigelige grundpiller, hvis advokater skal opretholde den nødvendige tillid og troværdighed i forhold til enhver klient – uanset hvem klienten er, eller hvor han/hun kommer fra. Når udlændinge konsulterer en dansk advokat, må de gå ud fra, at denne advokat ikke skal varetage andres interesser. I en globaliseret verden spiller det en rolle, at danske advokater har samme uafhængige status og er underlagt samme strenge kontrol, som det er tilfældet internationalt, fordi advokaten betroes ganske betydelige værdier og tillægges et lige så betydeligt ansvar.

Helt uafhængig

Ingen advokat skal frygte for at føre ubehagelige sager mod det offentlige, dvs. mod myndighederne.

Der har i nyere tid været ført talrige sager – både civile sager og straffesager - hvor store værdier eller politisk ømtålelige spørgsmål er involveret. Sagen om Tvindloven er et eksempel. Den lov, hvormed Folketinget ville fratage Tvindskolerne deres driftstilskud, underkendte Højesteret som grundlovsstridig. En anden "Grundlovssag" handlede om Danmarks tilslutning til Maastricht-traktaten, pensionisten Scharla Nielsen har ført sag om Finansministeriets pensionsberegning, vi har haft Ambi sagerne, Thulesagen, Midtbanksagen om insiderhandel, "Bonelock" sagerne om patientsikkerhed. Der kørte en mangeårig straffesag mod advokat og folketingsmedlem Mogens Glistrup og en rigsretssag mod daværende justitsminister Erik Ninn-Hansen. Lige nu verserer straffesager vedrørende Tvind og Farum kommune. En anden væsentlig sag mod det offentlige er den netop afgjorte sag ved menneskerettighedsdomstolen om eksklusivaftaler.

Også når private selskaber, offentlige forvaltninger eller det politiske system iværksætter "advokatundersøgelser" er det i tillid til, at advokaten er uafhængig af særinteresser. Blandt de aktuelle sager kan nævnes den uafhængige advokatundersøgelse af Lærerstandens Brandforsikring. Når offentlige myndigheders handlinger skal undersøges af en advokat, er det en selvfølge, at advokaten er helt uafhængig af det offentlige.

Derfor kan advokaten ikke administreres af dem, han eller hun måske skal føre sager imod eller skal undersøge. Og man kan ikke være advokat uden at være underlagt pligter, tilsyn og kontrol. Advokater skal pga. af arbejdets karakter fungere inden for et fintmasket net. Dobbeltkravet – til den fuldstændige uafhængighed og kontrollen – er bl.a. begrundelsen for at kalde den danske advokatorordning "verdens bedste."

Menneskeretsdomstolen

Det danske Advokatsamfund anerkender, at regeringen nu vil lovgive på organisationsområdet, så Danmark lever op til afgørelserne fra Menneskerettighedsdomstolen om eksklusivbestemmelser.

Menneskerettighedskommissionen, domstolens forgænger, har bestemt, at kravet til advokaters særlige status som uafhængige gør, at Advokatsamfundet i Danmark såvel som i andre lande falder uden for spørgsmålet om eksklusivbestemmelser og medlemspligt. Man er ikke medlem af Advokatsamfundet for at score særlige salærer, men for at leve op til særlige standarder i sit virke som advokat bl.a. at man kun skal varetage sin klients interesser. Der må ingen falske lodder være i vægtskålen.

Regulering af andre liberale erhverv kan ikke overføres til advokatprofessionen. Ganske vist er revisorer også antaget af en klient, men deres vigtigste opgave er på offentlighedens vegne at sikre, at regnskaber og erklæringer er retvisende. Revisorers pligter vil ofte opfattes som i modstrid med klientens interesser - bl.a. har revisor pligt til at indberette sin klient til offentlige myndigheder i visse situationer. Det offentlige tilsyn med revisor skal derfor sikre, at revisor er uafhængig af klienten.

For ejendomsmæglere anerkendes det, at de kan have direkte økonomisk interesse i, at en hushandel håndteres på en bestemt måde, dvs. ved valg af kreditformidler, lånetype og forsikringer. Begrebet uafhængig hører ikke hjemme her.

Privatpraktiserende læger modtager hovedparten af deres indtægter fra den offentlige sygesikring. Retten til at modtage disse offentlige ydelser har hidtil været knyttet til medlemskab af den forening, som har forhandlet overenskomsten med det offentlige. Det er en forsvindende lille andel af advokaters omsætning, der stammer fra de offentlige pengekasser. Stillinger som beneficeret advokat besættes efter offentligt opslag på grundlag af indstillinger fra domstolene og Advokatsamfundet. Men Det danske Advokatsamfund er ikke salær- eller lønforhandler. De pengebeløb, der tilflyder advokater fra det offentlige er fastsat af lovgiver, dvs. Folketinget, eller af domstolene.

Ja til forbedringer

Ønsker om at ændre på advokaters organisering og tilhørsforhold er politiske og skal tjene til at øge frihedsgraden i hver en krog af organisationsverdenen. Advokatsamfundet i Danmark modsætter sig ikke forbedringer på dette område. Skal der ændres på organiseringen af advokater, skal det ikke være for at skabe balance i en politisk vægtskål, men for at skabe forbedringer for brugerne af advokatydelse og for yderligere at kvalificere advokaters placering i retsplejelovgivningen.

Det danske Advokatsamfund er med på enhver forbedring, uanset om den udspringer af saglige hensyn eller politiske ønsker. Advokatsamfundet er derfor medspiller så længe, der er tale om forbedringer. En ny model for administration og regulering af advokater skal derfor være bedre end den nuværende - ikke dårligere. Klientens stilling over for en advokat skal styrkes - ikke forringes.

Enhver der må kalde sig advokat, og som ønsker at udøve erhverv som advokat, skal underkastes det samme grundlag for at optræde i henhold til uafhængighed, pligter og ansvar.

Advokater må gerne melde sig ud af det til enhver tid gældende system for regulering af advokater, hvis de ophører med at kalde sig advokater. Advokater må gerne praktisere som juridiske rådgivere uden at skulle tvinges ind i bestemte foreninger. Men fastholder de ønsket om at praktisere som advokater, skal det ske under det samme stramme grundlag, der regulerer advokaters arbejde.

Der kan ikke fremhæves én eneste fordel af at sænke kvalitetsniveauet for advokatarbejde. Derfor vil Advokatsamfundet ikke medvirke til det.

Til gengæld er advokaterne ikke bange for konkurrencen fra de advokater, der smider titlen, men gerne vil levere ydelsen - billigere, hvis de kan, - hurtigere, hvis de kan, - bedre, hvis de kan, uden at være reguleret som en advokat - men reguleret af myndighederne som alle andre rådgivere.

Advokatsamfundet er ikke bange for en modernisering, ikke bange for konkurrence, afgiver gerne utilfredse eller "frihedselskende" medlemmer, men kan ikke gå med til nogen form for devaluering eller udvanding af advokattitlen. Hvad godt skulle der komme ud af det? Danmark vil blive et u-land i en global verdensorden.

Kvaliteten ved tilsynssystemet

Når Finanstilsynet kan kontrollere alle virksomheder i den finansielle sektor, der har fået godkendelse til at virke i henhold til den lovgivning, dette tilsyn overvåger, kan der også laves et advokattilsyn for alle advokater. Men hvis dette tilsyn skal sikre uafhængigheden for advokater til kun at varetage klientens interesser, skal det være uafhængigt i forhold til samfundet. Det kan kun ske gennem et tilsynssystem lig det nuværende, som har bl.a. følgende kvaliteter:

- 1 Advokatsamfundet har en åbenbar interesse i at værne om tilliden til professionen. Det falder helt sammen med klienternes interesser.
- 2 Advokatsamfundet kan føre et skrap tilsyn uden at frygte for medlemsflugt.
- 3 Ingen offentlig myndighed får adgang til materiale, som er omfattet af advokatens tavshedspligt.
- 4 Ingen andre end advokater kan gennemskue, om en advokat tilsidesætter klientens interesser.
- 5 En meget stor del af tilsynsarbejdet udføres i dag som frivilligt ubetalt arbejde
- 6 Advokatsamfundets tilsyn ligger helt uden for enhver mistanke om at varetage regeringens politiske interesser eller lade sig påvirke af andre uvedkommende hensyn.

Notat

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98
FAX 33 36 97 50

Internationalt anerkendte principper for regulering af advokatprofessionen

DATO: 24-01-2006
J.NR.: 03-01-06-0096
REF.: HRO/rll

Sammenfatning og konklusion

Menneskerettighedsdomstolen har fastslået, at eksklusivaftaler på det danske arbejdsmarked, som kræver at en person er medlem af en bestemt fagforening for at kunne opnå beskæftigelse hos en arbejdsgiver, som har overenskomst med den pågældende forening, er i strid med den europæiske menneskerettighedskonventions artikel 11 om foreningsfrihed.

For advokaters vedkommende har lovgivningsmagten bestemt, at alle advokater – både selvstændige og ansatte – automatisk indtræder i Advokatsamfundet, når de beskikkes og dermed underkaster sig Advokatsamfundets disciplinær- og tilsynsmyndighed samt bidrage til de opgaver et advokatsamfund efter internationale retsprincipper i øvrigt har pligt til at påtage sig (jf. herom nedenfor).

Advokatsamfundet er derfor ikke en forening men en ved lov etableret selvstyrende organisation, som alene varetager opgaver, som ellers skulle varetages af andre af statsmagten uafhængige organer, hvis myndighed advokaten under alle omstændigheder ville blive tvunget til at underkaste sig og hvis finansiering formentlig ville blive pålagt advokaterne. De opgaver Advokatsamfundet løser er således alle af offentligretlig karakter eller af betydning for det omgivne samfund.

Det er derfor ikke på nogen måde i strid med Den europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 11, når det i retsplejeloven kræves, at alle advokater automatisk har pligt til at indtræde i Advokatsamfundet ved beskikkelse. Dette er fastslået i Menneskerettighedsdomstolens forgænger Menneskerettighedskommissionens afgørelse fra 1988 vedrørende Det spanske Advokatsamfund og af Østre Landsret i en dom afsagt så sent som år 2000.

Et af regeringen nedsat sagkyndigt udvalg er i Betænkning om eksklusivaftaler (betænkning nr. 1419/juni 2002) nået til samme konklusion og anbefaler den nugældende ordning opretholdt.

Generalsekretæren

Der kan derfor ikke argumenteres juridisk men alene politisk og ideologisk for at ophæve advokaters pligt til at være medlemmer af Det danske Advokatsamfund.

Pligten til at indtræde i Det danske Advokatsamfund, i forbindelse med at man beskikkes som advokat, afskærer ingen fra at tilbyde sine ydelser til markedet som selvstændig advokat og medlemskabet påvirker ikke advokatens frie aftaleret som henholdsvis arbejdsgiver og arbejdstager.

Advokatsamfundet repræsenterer ikke – således som det er tilfældet for læger og tandlæger – advokaterne i forhandlinger med offentlige myndigheder om overenskomster. De salærer advokater oppebærer for tjenesteydelser til det offentlige er enten ensidigt fastsat af domstolene eller fastsat ved lov. På markedet for advokatbistand til private og virksomheder er prisdannelsen fri, men Advokatsamfundet har pålagt advokaterne en vidtgående oplysningspligt om pris og ydelse.

De advokater, der måtte ønske deres interesser som arbejdsgiver varetaget af en forening, kan melde sig ind i Dansk Handel og Service eller Handel og Transport Service og de advokater, som ønsker deres interesser som arbejdstager varetaget, kan indmelde sig i Dansk Jurist og Økonom Forbund.

Den af Menneskerettighedsdomstolen den 11. januar 2006 afsagte dom har for advokatprofessionens vedkommende alene den virkning, at den udelukker, at der indgås eksklusivaftaler mellem Dansk Jurist og Økonom Forbund og arbejdsgivere, som beskæftiger advokater organiseret i denne forening.

Såfremt det af politiske eller ideologiske grunde besluttes at gennemføre en ændring i den nugældende lovregulering af advokatprofessionen i Danmark, står lovgivningsmagten imidlertid ikke frit.

Det er et fundamentalt menneskeretligt princip, at advokater skal sikres fuldstændig uafhængighed af statsmagten og offentligheden for at kunne varetage sin funktion i en retsstat. Kravet om værn af advokatens uafhængighed af statsmagten er ikke begrundet i forretningsmæssige hensyn men i hensynet til den enkelte borgers krav på retfærdig rettergang, jfr. Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 6.

Som det vil fremgå af det følgende, har internationale organisationer – FN og Europarådet – opstillet en række principper for, hvorledes advokatprofessionen bør reguleres og organiseres, herunder principper for hvilke opgaver et af statsmagten uafhængigt advokatsamfund skal varetage.

Sammenholdes den gældende danske regulering af advokatprofessionen med de internationalt anerkendte principper, kan det konstateres, at de danske regler i enhver henseende opfylder principperne.

Generalsekretæren

Ophæves det obligatoriske og automatiske medlemskab af Advokatsamfundet, må en række af de opgaver, som ikke længere kan eller skal varetages af Advokatsamfundet overføres til andre organer, som er helt uafhængige af statsmagten og offentligheden. Samtidig må det sikres, at Advokatsamfundet fortsat er i stand til at varetage de funktioner, som ikke kan overføres til andre organer uden at krænke de ovennævnte principper. Dette gælder f.eks. kompetencen til at fastsætte regler om god advokatskik og pligten til at forsvare og beskytte den enkelte advokat mod overgreb og intimidering.

Når bortses fra Norge lever alle de europæiske stater op til de internationalt anerkendte principper for regulering af advokatprofessionen og baserer denne regulering på et obligatorisk medlemskab af et selvstyrende og uafhængigt advokatsamfund.

Selvom det ikke er udelukket helt eller delvist at overføre nogle af Advokatsamfundets opgaver til andre organer, som er uafhængige af statsmagten og offentligheden, vil dette hverken fremme konkurrencen eller medføre andre samfundsøkonomiske fordele.

Det meget velrenommerede konsulentfirma Copenhagen Economics, som rådgiver såvel EU kommissionen som den danske regering om liberalisering og konkurrenceøkonomiske spørgsmål, har i en omfattende analyse af den danske advokatprofession fastslået, at det obligatoriske medlemskab af Advokatsamfundet ikke begrænser konkurrencen og at en ophævelse af det obligatoriske og automatiske medlemskab af Advokatsamfundet må frygtes at medføre et kvalitetsfald i advokatydelserne.

Der er derfor ikke samfundsøkonomiske hensyn eller konkurrenceretlige betragtninger, som taler for en ophævelse af det obligatoriske medlemskab af Advokatsamfundet.

Denne redegørelse uddybes og dokumenteres i de følgende afsnit.

Internationale anerkendte retsprincipper for regulering af advokatprofessionen

I såvel Den Europæiske Menneskerettighedskonvention som i Konventionen om borgerlige og politiske rettigheder er det forudsat, at borgerne i en række sammenhænge har et retligt krav på at kunne lade sig repræsentere af en af statsmagten uafhængig advokat.

En uafhængig advokatprofession er altså forudsat i begge disse konventioner – ganske som uafhængige domstole – men hverken konventionerne i sig selv eller praksis fra Menneskerettighedsdomstolen eller Menneskerettighedskomiteen

Generalsekretæren

indeholder bidrag til at udlede retningslinier for, hvorledes advokaternes uafhængighed skal sikres.

Skulle dette spørgsmål blive forelagt for menneskerettighedsorganerne, må det derfor antages, at såvel domstol som komité dels vil tage udgangspunkt i, hvorledes de enkelte advokaters uafhængighed rent faktisk sikres i de kontraherende stater, dels i internationale retsakter, som beskæftiger sig hermed.

Som det allerede fremgår af de sammenlignende studier, der er gennemført af Advokatudvalget, er advokatprofessionerne i næsten alle europæiske lande organiseret i uafhængige advokatsamfund med obligatorisk medlemskab. I de fleste lande er det advokatsamfundet selv – under domstolskontrol – der træffer afgørelser om optagelse og eksklusion af organisationen, fastsætter regler om god advokatskik og forestår tilsyns- og disciplinærfunktionen samt kvalitetssikring gennem uddannelsesprogrammer.

Det må derfor have formodningen for sig, at denne måde at organisere advokatprofessionen på, ud fra en retssikkerhedsmæssig betragtning, anses for at være den optimale i en demokratisk retsstat.

De principper hvorefter advokatprofessionen for øjeblikket er organiseret i Danmark og de fleste andre europæiske lande må også anses for bedst stemmende med principperne i de to internationale retsakter, som beskæftiger sig med advokatprofessionen, nemlig FN's "basic principles on the role of lawyers" vedtaget i 1990 og Europarådets Ministerråd's anbefaling til medlemsstaterne fra år 2000 "on the freedom of exercise of the profession of lawyer".

I FN dokumentets preambel foreslås det, at alle borgere har ret til at kunne modtage juridisk rådgivning af en uafhængig advokatprofession.

Det fastslås endvidere, at advokatsammenslutninger som Det danske Advokatsamfund har en afgørende funktion med hensyn til, at håndhæve professionelle standarder og etik, at beskytte deres medlemmer mod forfølgelse, upassende begrænsninger i deres virke og mod krænkelser og at sørge for at juridisk rådgivning er tilgængelig for alle, der har behov herfor.

Specielt om advokaters professionssammenslutninger – advokatsamfund – udtales det:

24. Advokater har ret til at danne og deltage i selvregulerende professionssammenslutninger med henblik på at disse repræsenterer deres interesser, fremmer fortløbende uddannelser og træning og beskytter deres integritet. Det besluttende organ i den professionelle sammenslutning skal vælges af medlemmerne og skal kunne udføre sine funktioner uden udefra kommende indflydelse.

Generalsekretæren

25. Professionssammenslutningen af advokater skal samarbejde med regeringerne om at sikre, at alle har effektiv og lige adgang til juridisk rådgivning og at advokater er i stand til, uden upassende indblanding, at rådgive og bistå deres klienter i overensstemmelse med lovgivningen og anerkendte professionsstandarder og etik.
26. Regler om god advokatskik skal fastsættes enten af professionen selv gennem dens besluttende organer eller ved lovgivning, i overensstemmelse med international lovgivning og skik og anerkendte internationale standarder og normer.
28. Disciplinærsager mod advokater skal indbringes for et upartisk disciplinærnævn, etableret af advokatstanden, en uafhængig myndighed eller en domstol og skal underkastes en uafhængig juridisk bedømmelse.

Disse principper suppleres med andre udsagn om Advokatsamfundets rolle. Et advokatsamfund skal således, i samarbejde med regeringen, fremme programmer, som informerer offentligheden om deres rettigheder og pligter og den vigtige rolle advokater spiller i beskyttelsen af borgernes fundamentale rettigheder. Endvidere skal regeringer og advokatsamfund og uddannelsesinstitutioner sikre, at advokater bliver behørigt uddannede og trænet og bevidste om advokatstandens idealer og etiske regler, menneskerettighederne og frihedsrettighederne, således som disse anerkendes i national og international lovgivning.

Endelig skal regeringer sikre, at advokater kan udføre alle deres professionelle opgaver uden intimidering, forhindring, forfølgelse eller upassende indblanding, ligesom regeringer skal anerkende og respektere at enhver kommunikation mellem en advokat og dennes klient er fortrolig.

Europarådets Ministerråd har i sine anbefalinger fra 2000 tilsluttet sig disse principper og udbygget dem med bl.a. følgende regler.

I princip I.2. fastslås det, at kompetencen til at træffe beslutning om adgang til professionen skal henlægges til et uafhængigt organ, hvis afgørelser kan efterprøves af en ligeledes uafhængig og upartisk myndighed.

I princip III.1. fastslår Europarådet, at det er advokatsamfundet selv, som skal fastsætte regler om god advokatskik og sikre at advokater, når de forsvarer klientens rettigheder, har en pligt til at være uafhængige, omhyggelige og fair.

Om advokatsamfundets rolle fastslås det i princip V.1. at advokater skal tillades og tilskyndes til at oprette lokale, nationale og internationale advokatorganisationer. Disse organisationer skal enten alene eller i samarbejde med andre institutioner have til opgave at styrke den professionelle standard og våge over advokaters uafhængighed og interesser.

Generalsekretæren

I princip V.2. fastslås det, at et advokatsamfund skal være selvregulerende og uafhængigt af myndighederne og offentligheden.

Ifølge princip V.3. har Advokatsamfundet til opgave at beskytte medlemmerne og forsvare deres uafhængighed mod enhver upassende begrænsning og mod krænkelser og denne rolle skal respekteres.

I princip V.4. udtales, at advokatsamfundet skal tilskynde til at sikre advokaters uafhængighed og blandt andet:

- Fremme og forsvare retfærdighed uden frygt
- Fremme advokaters deltagelse i programmer, som sikrer især økonomisk dårlige stillede personers adgang til juridisk rådgivning og retshjælp
- Fremme og støtte lovgivningsprocessen og debatten om eksisterende og fremtidig lovgivning.
- Fremme medlemmernes velfærd og bistå dem og deres familier, når omstændighederne kræver det.
- Samarbejde med advokater i andre lande og internationale lokale organisationer med det formål at synliggøre advokatens rolle.
- Fremme de højst mulige faglige standarder og bevare advokatens respekt for god advokatskik og disciplinærsystemet.

De principper for regulering af advokatprofessionen som er kommet til udtryk i retsakterne fra FN og Europarådet ligger også til grund for de regler om god advokatskik inden for det europæiske fællesskab, som er udformet af advokaternes fællesrepræsentation i EU CCBE, som overfor EU's organer repræsenterer samtlige advokater i EU og EØS.

Der er således sammenfald mellem opfattelsen af advokaternes og Advokatsamfundets rolle mellem langt hovedparten af europæiske demokratiske retsstaten og de europæiske advokater.

Om Menneskerettighedskonventionens artikel 11 og eksklusivaftaler

Ved dom af 11. januar 2006 har Menneskerettighedsdomstolen fastslået, at de aftaler mellem arbejdsgiver og arbejdstagerorganisationer som sikrer, at arbejdsgiveren alene må beskæftige medlemmer af arbejdstagerorganisationen er i strid med Menneskerettighedskonventionens artikel 11, idet sådanne aftaler – kaldet eksklusivaftaler – tvinger en arbejdsgiver til at være medlem af en bestemt privat forening for at kunne opnå beskæftigelse.

Generalsekretæren

Den danske regering har tilkendegivet, at dommen medfører, at det herefter også er nødvendigt at se på eksklusivbestemmelser i liberale erhverv, herunder advokatprofessionen.

Denne beslutning hviler tilsyneladende på den fejlslutning, at retsplejelovens krav om at alle advokater skal være medlemmer af Advokatsamfundet kan karakteriseres som en eksklusivbestemmelse.

For det første udelukker kravet om medlemskabet af Advokatsamfundet ingen person, som opfylder retsplejelovens uddannelsesmæssige krav fra at udøve advokatvirksomhed som selvstændig eller ansat advokat. Medlemskabet af Advokatsamfundet indtræder automatisk, når Justitsministeriet meddeler en person beskikkelse til at virke som advokat og ophører først, når den pågældende frivilligt deponerer sin beskikkelse, går konkurs eller fratages retten til at udøve advokatvirksomhed ved en kendelse afsagt af Advokatnævnet eller ved en dom.

Advokatsamfundets bestyrelse Advokatrådet har derfor ingen som helst kompetence til at regulere, hvem der er medlem af Advokatsamfundet. Advokatrådet kan derfor ikke – således som det sker ved en egentlig eksklusivaftale – begrænse nogen enkeltpersoners ret til at udøve selvstændig advokatvirksomhed eller virke som ansat advokat.

Advokatsamfundet er ikke en forening, men en ved lov etableret selvstyrende organisation, hvis opgave dels er af offentligretlig karakter, dels af betydning for det omgivende samfund.

Menneskerettighedskommissionen har derfor også i en afgørelse fra 1988 (13750/88) fastslået, at det ikke er i strid med Den europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 11 at kræve, at alle advokater er medlemmer af et advokatsamfund. Samme resultat er Østre Landsret kommet til i sin dom af 17. april 2000.

Ud fra en juridisk betragtning er det derfor ikke nødvendigt at ændre den gældende regulering i advokatprofessionen i Danmark.

Den omstændighed at et obligatorisk medlemskab af et advokatsamfund som det danske ikke er i strid med Den europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 11 er imidlertid ikke ensbetydende med, at det vil være i strid med konventionen at ophæve det. Dette beror på en politisk beslutning.

Imidlertid står lovgivningsmagten ved udformningen af en alternativ ordning ikke frit, idet Den europæiske Menneskerettighedskonvention forudsætter eksistensen af en af statsmagten uafhængig advokat. Ethvert tilsyns- og kontrolsystem må derfor sikre advokatens uafhængighed af statsmagten og bør i en demokratisk retsstat i øvrigt leve op til anbefalinger i FN's og Europarådets retsakter, som alle er i almenhedens interesse.

Generalsekretæren

Konkurrenceretlige og samfundsøkonomiske betragtninger

Et Advokatsamfund som det danske udgør en sammenslutning af virksomheder omfattet af EU traktatens artikel 81.

Den obligatoriske medlemskab af Advokatsamfundet er ikke i sig selv i strid med artikel 81, men det må ikke udnyttes til at fastsætte regler, som kan begrænse konkurrencen medmindre sådanne begrænsninger er i almenhedens interesse, er proportionale, ikke diskriminerende og formålet med begrænsningerne må ikke kunne opnås medmindre vidtgående indgreb.

EU Kommissionen har foretaget en evaluering af advokatprofessionerne i Europa og er nået frem til, at kun to lande – Sverige og Finland – er nået videre end Danmark med hensyn til liberalisering af advokatprofessionen. I begge disse lande kan kun den, der er medlem af advokatsamfundet, betegne sig som advokat og dermed være underkastet det selvregulerende advokatsamfunds tilsyns- og disciplinærmyndighed. Til gengæld er der i Sverige og Finland, i modsætning til i Danmark, ingen eksklusive rettigheder for advokater til at udføre bestemte arbejdsopgaver. Det står således enhver frit for at tilbyde markedet juridisk rådgivning og bistand til at føre retssager. Den advokat som ikke ønsker at være medlem af det svenske eller det finske advokatsamfund kan derfor melde sig ud og udføre nøjagtig de samme arbejdsopgaver som før udmeldelsen, men den pågældende kan ikke herefter betegne sig som advokat. En jurist som opfylder de faglige kvalifikationskrav for at blive medlem af det svenske og det finske advokatsamfund kan derfor frit vælge, om han ønsker at være medlem af advokatsamfundet eller ej, uden at dette påvirker hans muligheder for at udøve sit erhverv.

Advokatrådet har til brug for arbejdet i Advokatudvalget anmodet Copenhagen Economics, som blandt andet har rådgivet EU Kommissionen og en række regeringer, herunder den danske, om liberalisering og konkurrenceøkonomiske forhold om at vurdere den gældende regulering af advokatprofessionen i Danmark.

Copenhagen Economics udtaler sig specielt om det obligatoriske medlemskab af Advokatsamfundet, at der ikke er noget konkurrenceøkonomisk argument for at ophæve dette, fordi det ikke er konkurrencebegrænsende. Det konkluderes endvidere, at en ophævelse af det obligatoriske medlemskab kan føre til dalende kvalitet i advokatbranchen.

Copenhagen Economics anbefaler derfor, at det obligatoriske medlemskab af Advokatsamfundet bevares.

Copenhagen Economics rapport er afleveret til Advokatudvalget og er tilgængelig i sin helhed på www.advokatsamfundet.dk under rapporter.

Generalsekretæren

Det indre marked i EU

De europæiske advokater er gennem tre EU direktiver reguleret på en sådan måde, at der ved Diploma direktivet er sikret en gensidig anerkendelse af uddannelser, at der ved Tjenesteydelsesdirektivet er sikret en regulering af advokater, som tilbyder deres tjenesteydelser på tværs af landegrænserne og endelig er der ved det såkaldte Etableringsdirektiv for advokater skabt mulighed for fri etableringsret på tværs af landegrænserne for europæiske advokater. Fælles for tjenesteydelsesdirektivet og etableringsdirektivet er princippet om dobbelt etisk regulering, således at en advokat, som fra sit hjemsted fra i et EU land tilbyder sine tjenester til en klient i et andet EU land og en advokat, som etablerer sig i et andet EU land under sit hjemlands titel, er underkastet regulering såvel af advokatsamfundet i sit hjemland som advokatsamfundet i det land, hvor tjenesteydelsen rent faktisk udbydes.

I EU organerne behandles for øjeblikket det såkaldte servicedirektiv. Det diskuteres i denne forbindelse om advokatprofessionerne fortsat skal være regulerede af de eksisterende direktiver eller skal omfattes af et generelt servicedirektiv.

Under alle omstændigheder må det forventes, at EU Kommissionen, i overensstemmelse med udkastet til nyt servicedirektiv, vil arbejde for at nationale regler om god advokatskik afløses af fælles europæiske regler vedtaget af de respektive landes selvstyrende og uafhængige advokatsamfund.

Der er allerede indledt drøftelser mellem kommissionen og de europæiske advokaters fællesrepræsentation CCBE om denne problemstilling. Forhandlingerne bygger på den forudsætning, at kompetencen til at vedtage regler om god advokatskik i alle medlemslandene er henlagt til selvstyrende og uafhængigt advokatsamfund, hvilket i øvrigt er i overensstemmelse med principperne i de ovennævnte internationale retsakter. Såfremt kompetencen til med bindende virkning for advokaterne at fastsætte reglerne om god advokatskik fjernes fra advokatsamfundet vil dette i realiteten umuliggøre den reguleringsmodel EU Kommissionen for øjeblikket arbejder med, med henblik på at styrke det indre marked for advokatydelser.